

Наталія Пилипівна Гапоненко

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасні навчальні заклади стоять перед прикритим фактом: в умовах традиційних форм та методів навчання студенти, пасивно отримуючи інформацію, не вміють здобувати її самостійно і застосовувати те, що знають. Натомість соціальне замовлення не тільки України, а й світового співтовариства вимагає перш за все людей, здатних самостійно самовдосконалюватися. Це знайшло відображення і у доповіді ЮНЕСКО “Освіта: прихований скарб”, де проголошено: “Людина має навчитися: пізнавати, тобто оволодівати інструментарієм, необхідним для розуміння того, що відбувається у світі; діяти таким чином, щоб робити потрібні зміни у середовищі свого мешкання; жити в суспільстві, беручи участь у всіх видах людської діяльності” [1]. Тому необхідною умовою підвищення навчального процесу є застосування інтерактивних методів навчання.

Формулювання мети статті

Розглянути інтерактивні методи навчання, що сприятимуть підвищенню ефективності навчального процесу.

Об’єктом дослідження в нашому випадку є інтерактивні методи навчання, які використовуються під час типового заняття.

Виклад основного матеріалу

Теоретичною основою запровадження інтерактивних методів навчання повинні бути системний, особистісно-зорієнтований та діяльнісний підходи до побудови дидактичних процесів. Теорія оптимізації педагогічного процесу, запропонована вченими Ю. Бабанським та М. Поташник, яка полягає у необхідності впровадження у навчальний процес інтерактивних методів навчання.

Що таке інтерактивні методи навчання? Термін “інтерактивний” прийшов до нас із англійської і має значення “взаємодіючий”. Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Одні вчені визначають його як діалогове навчання: “Інтерактивний – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп’ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це

перш за все діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія викладача та студента”.

За даними американських учених, під час лекції студент засвоює всього 5 % матеріалу, під час читання – 10 %, роботи з відео/аудіоматеріалами – 20 %, під час демонстрації – 30 %, під час дискусії – 50 %, під час практики – 75 %, а коли студент навчає інших чи відразу застосовує знання – 90 %. Особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що студенти навчаються ефективній роботі в колективі. На жаль, навіть студенти старших курсів часто не мають цих навичок [2].

Інтерактивні методи навчання пройшли багаторічну апробацію у навчальних закладах багатьох країн світу, деякі з них застосовуються і у вітчизняній педагогіці. Мета застосування інтерактивних методів полягає не тільки в спонуканні студентів до активної роботи, а й ініціюванні їх творчості, розвитку комунікативних навичок тощо. Існують п’ять причин, які знижують якість проведення уроку:

- 1) дуже часто й нецікаве фронтальне опитування;
- 2) одноманітність використовуваних педагогом методів навчання;
- 3) матеріал подається заради самого матеріалу (предмет заради самого предмету);
- 4) завищений тиск на студентів з боку викладача з метою досягнення високих навчальних результатів;
- 5) дуже швидке проходження матеріалу.

Для того, щоб зацікавити студентів навчанням, необхідно:

- 1) урізноманітнити використовувані методи навчання;
- 2) підняти активність студентів;
- 3) створити приємну невимушену атмосферу під час заняття;
- 4) поставити за мету виховання особистості;
- 5) складність матеріалу, що вивчається, привести у відповідність до рівня підготовленості студентів.

Заняття має бути цікавим заходом з чіткими правилами, під час якого викладач і студенти, співпрацюють на професійному та особистісному рівнях з метою отримання стійкого досвіду навчання на все наступне життя.

Інтерактивні методи включають велику кількість новітніх ідей у проведенні тематичних занять. Ці заняття можуть включати в себе кілька особистісно-зорієнтованих підходів для фронтального та групового втілення. Пропонуємо розглянути найвідоміші з них на сучасному етапі навчання.

Коло ідей: метою технології є залучення всіх до обговорення проблеми. Порядок проведення: викладач ставить дискусійне питання та пропонує обговорити його в малих групах; після того як висчерпав час на обговорення, кожна група представляє всьому один аспект проблеми, яку обговорювали; групи висловлюються по черзі, доки не буде висчерпано всі відповіді; під час обговорення теми на дошці складається список зазначених ідей; коли всі ідеї про вирішення проблеми висловлені, можна звернутись до розгляду проблеми в цілому. Потім підбиваються підсумки.

Акваріум: такий вид діяльності на занятті допоможе вдосконалити навички роботи в малих групах. Після того як викладач об'єднав студентів у дві-чотири групи та запропонував завдання для виконання та необхідну інформацію, одна з груп сідає в центр класу та утворює своє маленьке коло. Студенти цієї групи починають обговорювати запропоновану викладачем проблему. Групі, що працює, для виконання завдання необхідно прочитати вголос ситуацію та обговорити її у групі, використовуючи метод дискусії. Усі інші студенти класу мають тільки слухати. Після закінчення 3-5-ти хвилин група займає свої місця, а клас обговорює, чи була думка аргументованою.

Навчаючись учусь: такий вид навчальної діяльності дає можливість взяти активну участь у навчанні та передачі своїх знань іншим людям. Після того як викладач назвав тему та мету заняття й роздав студентам картки із завданням, їм треба ознайомитися з інформацією, що міститься на картці. Згодом необхідно ознайомити зі своєю інформацією інших одногрупників. Підготуватись

Література

1. Інтерактивні методи навчання у підготовці спеціалістів для банківської системи України: Зб. наук. праць. – Суми – Харків, 2001. – 250 с. 2. Пометун О. І., Інтерактивні технології навчання : теорія і практика

до передавання цієї інформації іншим у доступній формі.

“Мікрофон”: “Мікрофон” дає можливість кожному послідовно чи хаотично (за вибором людини, яка проводить опитування) сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

Рольова гра, імітація: мета розігрування ситуації в ролях – визначити власне ставлення до конкретної життєвої ситуації, набуті досвіду поведінки в подібній ситуації шляхом “гри”.

Крісло автора: несе в собі реалізацію підвищення самооцінки студентів. Вона виконується в такий спосіб: викладач поступається місцем педагога у класі на користь студента, який іде виголошувати доповідь (реферат, замітку та ін.). Студент, перебуваючи на місці педагога, відчуває себе достойним високої посади. Це підвищує не тільки самооцінку, а й бажання покращувати свої знання.

Висновки

На завершення треба зауважити, що використання інтерактивних методів навчання накладає вето на позицію “я викладач (тобто я вище), а ви студенти (тобто ви нижче)”. Поділ на касти залишився в минулому, а сьогодні нами керує взаємонавчання – викладачу у студентів, студентів у викладача. Адже рівень кваліфікованості педагога залежить від рівня освіченості його студентів. Сучасна педагогіка оцінює своїх освітян виключно за такими параметрами, незважаючи на стаж і статок.

Інтерактивність у навчанні легко пояснити такою словесною конструкцією, виведеною досвідом педагогів і психологів ще в античні часи:

Те, що я чую, я забуваю;

Те, що я бачу й чую, – я трохи пам'ятаю;

Те, що я чую, бачу й обговорюю, – я починаю розуміти;

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю – я набуваю навичок;

Коли я передаю знання іншим – стаю майстром [3].

/ О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, – К. : Видавництво А.С.К., 2002. – 136 с. 3. Малафійк І. В. Дидактика: навч. посібник. К. : Либідь, 2002. – 560 с.

В статье рассмотрено интерактивные методы обучения, способные значительно повысить эффективность учебного процесса.

Ключевые слова: интерактивный метод, личностный подход.

The interactive methods of training considerably capable to increase efficiency of educational process is considered in the article.

Key words: interactive method, personal approach.